

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка

Кафедра всесвітньої історії та міжнародних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Глобальні проблеми сучасності

(назва навчальної дисципліни)

ОС «Бакалавр»

галузь знань **03** Гуманітарні науки

спеціальності **032** Історія та археологія

за освітньою програмою **Історія та археологія**

IV курс VIII семестр

2025 – 2026 навчальний рік

Робочу програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин.
(назва кафедри)

Протокол № 1 від «29» серпня 2025 року.

Розробник: д. іст. наук, проф. Кондратьєв І.В. _____
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Мова навчання – українська.

Погоджено гарантом освітньої програми

«__» _____20__ року _____
(підпис)

Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Глобальні проблеми сучасності» є ознайомлення студентів із основними глобальними проблемами людства, визначення їх пріоритетності, комплексності та необхідності їх вирішення

Обсяг дисципліни

	Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів ECTS	4	4
Кількість годин:		
- лекції	20	8
- практичні / семінарські	20	4
- лабораторні		
- індивідуальні завдання		
- самостійна робота студента	80	108

Статус навчальної дисципліни вільного вибору _____
(нормативна / вільного вибору)

Передумови для вивчення дисципліни. Для результативного опанування знаннями, вміннями, навичками при вивченні даної дисципліни студент повинен володіти базовими знаннями з економічної теорії, політології, демографії, біології та екології (в рамках університетської чи шкільної програми).

Очікувані результати навчання

Студент повинен навчитись:

- розуміти специфіку глобальних проблем, їх закономірності, вміти визначати пріоритетність у вирішенні;
- розвивати навички наукового аналізу, спрямованих на забезпечення самостійного осмислення закономірностей історичного процесу;
- працювати з рекомендованою літературою, самостійно займатись пошуком літератури (у тому числі і у мережі Інтернет), вміти працювати з першоджерелами;
- формування умінь застосовувати набуті знання для орієнтації в суспільно-політичному житті та оцінки суспільних явищ і подій.

У результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні:
знати:

- сутність і класифікацію глобальних проблем людства (екологічні, демографічні, соціальні, економічні, політичні, культурні);
- основні концепції глобалізації та її вплив на економіку, культуру, довкілля й людину;
- міжнародні механізми співробітництва та системи глобальної безпеки;

вміти:

- аналізувати прояви глобальних проблем у сучасному суспільстві та їхній вплив на розвиток цивілізації;
- оцінювати наслідки глобалізації для різних сфер життя;
- формулювати власну позицію щодо актуальних проблем (екологічна криза, війни й конфлікти, тероризм, нерівність, пандемії тощо).

У процесі вивчення дисципліни передбачається формування у студентів наступних ***компетентностей***:

ЗК 01.Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 02.Здатність зберігати та примножувати культурні цінності на основі розуміння закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство.

ЗК 03. Здатність активно вчитися впродовж життя й оволодівати інноваційними стратегіями навчання.

ФК 01.Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

ФК 09.Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду.

ФК 10.Здатність до абстрактного мислення, пошуку, оброблення, аналізу та синтезу інформації з різних джерел.

Навчальна дисципліна сприятиме досягненню таких ***програмних результатів навчання***:

ПРН 01. Уміння аналізувати й розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері професійної діяльності або навчання.

ПРН 02.Розуміння значення культури як форми людського існування, здатність цінувати різноманіття та мультикультурність світу і керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва.

ПРН 03.Володіння концептуальними науковими та практичними знаннями та здатністю до критичного осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної педагогічної діяльності та/або навчанні історії.

ПРН 09.Здатність продовжувати навчання упродовж життя і вдосконалювати здобуті під час навчання компетентності з високим рівнем автономності.

ПРН 11.Здатність чітко і логічно відтворювати базові історичні знання, оцінювати нові відомості, факти, події та інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної історичної картини світу.

ПРН 12.Розуміння й використання основних сучасних термінів і положень історичних наук та методики їх викладання, а також здатність аналізувати, порівнювати і класифікувати результати діяльності науковців різних напрямків і шкіл. Знання та розуміння історіографії для аналізу сучасних наукових дискусій із проблем вітчизняної та всесвітньої історії.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Разом	у тому числі					Разом	у тому числі				
		л	пр	лаб.	інд.	срс		л	пр	лаб.	інд.	срс
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Проблеми економічного розвитку та їх наслідки.												
Тема 1. Поняття “глобалізація” та “глобальні проблеми”.		2				6		2				10
Тема 2. Проблеми світової економіки: проблеми бідності та відсталості.		2	2			6						10
Тема 3. Проблема обмеженості природних ресурсів.		2	2			6		2				12
Тема 4. Світові економічні кризи.		2	2			6						10
Тема 5. Екологічні проблеми людства.		2	4			10		2				12
Разом за змістовим модулем 1		12	10			36		4	2			54
Змістовий модуль 2. Гуманітарні проблеми людства.												
Тема 6. Демографічні та урбаністичні проблеми.		2	2			8		2				10
Тема 7. Продовольча проблема.			2			10		2				10

Тема 8. Політичні проблеми.		2	2			8					10
Тема 9. Проблеми соціального розвитку.		2	2			10					12
Тема 10. Перспективи людства.		2	2			8		2			12
Разом за змістовим модулем 2		8	10			44		4	2		54
Усього годин	120	20	20			80	120	8	4		108

Форми та методи контролю навчальних досягнень

Поточний контроль – на семінарських заняттях.

Підсумковий контроль – залік.

Розподіл балів:

Семінари – 20 год. (10 занять) - до 7 балів за семінар	Лекції – 20 годин (10 занять)	СР (Проект: Вирішення глобальних проблем)	Залік	Разом
до 70 балів	до 20 балів	до 30 балів	до 30 балів	до 100 балів

Критерії оцінювання:

Робота на лекціях оцінюється за наступними критеріями: відвідування лекційних занять; повнота, охайність і грамотність ведення конспекту лекцій (разом – до 20 балів).

Відповідь на практичному занятті оцінюється за наступними критеріями:

6-7 балів – студент у повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні практичних завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання.

4-5 балів – студент вільно володіє навчальним матеріалом, формулює нескладні висновки, може узагальнювати набуті знання і частково застосовувати їх у вирішенні практичних завдань, аргументація на достатньому рівні.

1-3 бали – студент загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стисло характеристику питання, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини, є певні неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках,

аргументація низька, використання набутих знань у вирішенні практичних завдань на низькому рівні.

Самостійна робота оцінюється до 30 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проєкту), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
83 – 89	B	добре	
75 – 82	C		
68 – 74	D	задовільно	
60 – 67	E		
35 – 59	F _x	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Матеріально-технічне забезпечення

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна: аудиторія обладнана проектором або інтерактивною дошкою. В разі дистанційного навчання – наявність програми Zoom.

Рекомендовані інформаційні джерела

Основна література

Кондратьєв І.В. Глобальні проблеми сучасності : навч.-метод. посіб. – Чернігів, 2020. - 28 с.
 Ладиченко Т. В., Бакка Т. В., Желіба О. В. Суспільствознавство. – К.: Аконіт, 2005. – 160 с.
 Яковенко Г. Г. Методика навчання суспільствознавчих дисциплін: Навчально-методичний посібник. – Харків, 2017. – 154 с.

Допоміжна література

Білорус О.Т. Глобальні трансформації і стратегії розвитку. – К.: НАН України, 1998. –416 с.
 Гальчинський А. С. Суперечності реформ у контексті цивілізаційного процесу. – К., 2001. – 320 с.
 Гальчинський А. С. Глобальні трансформації: концептуальні альтернативи : Методологічні аспекти / А. С. Гальчинський. – К., 2006. – 312 с.
 Геєць В. М. Постіндустріальне реформування національних економік: глобальні закономірності та регіональні особливості / В. М. Геєць, В. П. Семиноженко // Інноваційні перспективи України. – Харків, 2006. – С.87-179.

- Жаліло Я. А. Економічна стратегія держави: теорія, методологія, практика: Монографія. – К., 2003. – 368 с.
- Інноваційна складова економічного розвитку: Монографія / За ред. Л.К.Безчасного. – К., 2000. – 201 с.
- Наконечна, Н. Глобальні трансформації мирового порядку (культурницький аспект) // Сучасність. – 2006. – №10. – С. 104-110.
- Пархомчук О. Глобальна проблема демілітаризації конверсії як чинник посилення взаємозалежності світу // Віче. – 2010. – №20. – С.27-29.
- Семенюк Е. П. Глобальні проблеми людства, концепція сталого розвитку і сучасна наука / Е. П. Семенюк, В. П. Мельник // Філософія сучасної науки і техніки. – Львів, 2006. – С. 75-87.
- Скаленко О. Глобальні резерви поступу: Монографія. – К., 2000. – 394 с.
- Скаленко О. Глобальні важелі сучасного соціально-економічного поступу / О. Скаленко // Українознавство. – 2003. – №4. – С. 253-260.
- Стигліц Д. Джозеф. Глобалізація та її тягар: Пер. з англ. – К., 2003. – 252 с.
- Стратегії економічного розвитку в умовах глобалізації: Монографія / За ред. Д.Г.Лук'яненка. – К., 2001. – 538 с.
- Філіпенко А. С. Цивілізаційні виміри економічного розвитку. – К., 2003. – 400 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

Сайт ООН // Режим доступу: <https://www.un.org>

Сайт ВОЗ // Режим доступу: <https://www.who.int>

Сайт ЮНІСЕФ // Режим доступу: <https://www.unicef.org>

Encyclopedia of World Problems and Human Potential [ел. ресурс] // Режим доступу: <http://ukr-tur.narod.ru/ekon/svit/global/globalproblem.htm>

Scientific, social and political aspects of fighting aging [ел. ресурс] // Режим доступу: <http://ukr-tur.narod.ru/ekon/svit/global/globalproblem.htm>